

Γιώργος Ἀριστηνός

Ο ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Μυθιστόρημα

Νέα ἀναθεωρημένη ἔκδοση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Ὁ δολοφόνος</i>	11
ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	181

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΗΛΙΑΣ ΓΙΟΥΡΗΣ	
Ἐπὶ τὸ ἀφήγημα στὸ μυθιστόρημα	185
ΑΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ	
Ἡ μεταμοντέρνα ὕβρις. Ἐνας ἐξωπραγματικός «σίριαλ κίλερ» καὶ οἱ ἀντιφάσεις πρὸς τὸν «δαιμονίζου»	194
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΣΑΙΝΗΣ	
Γιῶργος Ἀριστηνός, <i>Ὁ δολοφόνος</i>	199

*We are all in the gutter, but some of
us are looking at the stars.*

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΙΛΝΤ

ΤΟΥ ΠΕΡΑΣΕ πρὸς στιγμήν ἡ ἰδέα νὰ βγάλει εἰσι-
 τήριο καὶ νὰ ταξιδέψῃ γιὰ τὸ Παρίσι. Τὸ γράμμα
 τοῦ Ντίνου σπαρτάριζε μπροστά του, δολωμένο
 ἀπὸ ἀναμνήσεις, ὅχι τὶς καλύτερες βέβαια, ὥστόσο ἰκανὸς
 νὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν καχεξία τῶν τελευταίων ἡμε-
 ρῶν — ὅχι δὲν ἦταν ἡ «καχεξία» ἡ σωστὴ λέξις, μᾶλλον
 ἀπὸ τὴν «κατάθλιψη» ποὺ εἶχε ἀπλώσει πάνω του σὰν γύ-
 ρρη. Οὔτε ἡ «μελαγχολία» ἦταν ἡ λέξις ποὺ τὸν ἰκανοποιῶ-
 σε. Τοῦ φάνηκε ἀκριβέστερη ἡ λέξις «σύγχυση», ἡ ὁποία
 προσδιόριζε μὲ περισσότερη ἀκρίβεια τὴν ἔμφυτη ἀναπο-
 φασιστικότητά του, τὴ διβουλία του, ποὺ τὸν καθιστοῦσε
 ἀμήχανο ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ ἂν θὰ ἔπρεπε ν' ἀνάψῃ τσιγάρο
 ἢ νὰ σκύψῃ καὶ νὰ τινάξῃ τὸ φυλλαράκι ποὺ ἦρθε καὶ θρο-
 νιάστηκε στὴ μύτη τῆς μπότας του ἀμαυρώνοντας τὴν αἰ-
 σθητικὴ, κάπως ἀναχρονιστικὴ γιὰ τοὺς περισσότερους,
 σὲ ἀντίθεση μ' αὐτὸν ποὺ εἶχε μάθει νὰ δίνει σημασία στίς
 ἀναλογίες, στίς λεπτὲς καὶ εὐθραυστες ἰσορροπίες, ὥστε
 ἀκόμη καὶ ἡ πιὸ ἀσήμαντη λεπτομέρεια νὰ μεγαλώνει
 καὶ νὰ παίρνει ἀπροσδόκητες διαστάσεις, γι' αὐτὸ καὶ
 ἄφησε τὴ σκέψῃ ποὺ πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλό του νὰ μείνει

έκει, περιμένοντας κάποιο άλλο ἐρέθισμα πού θά τοῦ ἔδινε ἕναν πιό ἐδραῖο προσανατολισμό, κι ἔτσι δὲν εἶχε πιὰ παρὰ νὰ παραγγεῖλει τὸ ἔσχατο οὐίσκι, μιὰ καὶ εἶχε ἤδη στραγγίξει τὸ μπουκάλι ὡς τὸν πάτο του· ἴσως ἡ γεύση του, σκέφτηκε, νὰ τὸν ἔβαζε σὲ μιὰ ἄλλη ρότα, ὅχι βέβαια μόνο ἡ γεύση, ἀφοῦ ἡ γεύση μετράει μόνο σὲ στιγμὲς νηφαλιότητας καὶ ψυχικῆς νηνεμίας, ἐνῶ ἐκεῖνος λαχταροῦσε τὴ χυδαία, ὠμὴ κατάποση πού σὲ ἀνάβει καὶ σὲ κάνει παρανάλωμα, μιὰ λάβα πού βγαίνει ἀπὸ τὰ σωθικὰ τοῦ ἡφαιστείου, αὐτὸ τὸ τελευταῖο οὐίσκι ἐπομένως θά ἔκλεινε, ἔστω σὰν παρένθεση, αὐτὴ τὴ μέρα· ἔτσι μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια καὶ ὅλες τὶς ἄλλες πού στοιβάζονταν μέσα του, συλλογίστηκε ὅτι θά 'ταν κουραστικὴ καὶ ἴσως ἀλυσιτελῆς ἡ ἀπόφασή του νὰ πάει στὸ Παρίσι καὶ νὰ δεῖ τὸν Ντίνο, ὅπως δὴποτε ἀλλαγμένο ἀπὸ τὸν χρόνο, σίγουρα πιό γερασμένο καὶ κυφὸ, δὲν ἤθελε νὰ τὸν δεῖ ἔτσι ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, μὲ ἀλλοιωμένα τὰ χαρακτηριστικά του, μὲ τὴ φωνή του νὰ σέρνεται ἀχαμνῆ, σχεδὸν ξέψυχη, ἤξερε βέβαια πὼς αὐτὴ ἦταν μιὰ προβολὴ πού ἔκανε, καθόλου ἀντικειμενικὴ ἐνδεχομένως, μιὰ καὶ ὁ Ντίνος ἔδειχνε νὰ ἔχει σφρίγος καὶ ἔνταση πού ἀκτινοβολοῦσε μέσα ἀπὸ τὰ γραφόμενά του, κυρίως ἀπὸ τὰ θαυμαστικά, τὶς παύσεις καὶ τὰ ὑπονοούμενά του, πόση ἐξάλλου σημασία ἔχει ἡ μορφὴ ἐνὸς ἀνθρώπου, πού ἔτσι κι ἀλλιῶς περνάει μέσα ἀπὸ τὴν πρέσα τοῦ χρόνου πού τὴν ἀποστεγνώνει, ἐνῶ ὅ,τι μένει εἶναι ἡ ἀπόσταξή του, ὅμως ἀναλογίστηκε πὼς δὲν ἦταν ἡ οὐσία ἀλλὰ τὸ κέλυφος πού μετράει, δὲν ἦταν ἡ ψίχα ἀλλὰ ἡ σκληρὴ ἐπιφάνειά του, τὸ ὀστρακόδερμο πού γυάλιζε κάτω ἀπ' τὸ φῶς· καὶ δὲν ἦταν τυχαῖο ἄλλω-

στε ὅτι κάτι τέτοιες στιγμές ἔφερε στὸν νοῦ του τὴ φράση τοῦ Χόφμανσταλ, ποὺ ἔγραφε ὅτι ἡ οὐσία κρύβεται στὴν ἐπιφάνεια καὶ ὄχι στὸ βάθος ὅπως δίδασκε ἡ πλατωνικὴ παράδοση (κάνοντάς μας νὰ δυσπιστοῦμε ἀκόμα καὶ στὰ μάτια μας καὶ στὴν ἀφή μας, νὰ κινούμαστε ὅπως οἱ τυφλοὶ Οἰδίποδες σ' ἓναν κόσμο ποὺ τὸν καταύγαζε τὸ φῶς), αὐτὲς ἦταν οἱ σκέψεις ποὺ ἄλλαξαν τὰ αἰσθήματά του, δὲν θὰ πῆγαινε ἐπομένως στὸ Παρίσι, οὔτε θὰ ἔβλεπε τὸν Ντίνο, αὐτὸν τὸν παγανιστὴ ποὺ παραστάθηκε μὲ ἐγκαρδίωση στὶς ἀγρύπνιες του, θὰ τὸν κρατοῦσε καλύτερα στὴ φαντασία του ἔτσι ὅπως τὸν γνώρισε, ἀκόμα νέο, μᾶλλον μεσήλικα, μὲ τὶς ριγὲς τιράντες νὰ συγκρατοῦν ἕνα φαρδὺ χακὶ παντελόνι καὶ ἕνα καλοψαλιδισμένο μουστάκι, ἰχνογραφημένο μὲ κάρβουνο, νὰ στεφανώνει τὰ φιλήδονα χεῖλη του ἀλλὰ Ντάγκλας Φαίρμπανκς, ποὺ τοῦ θύμιζε τὸ γνωστὸ ρεμπέτικο:

*Δὲν ξανακάνω φυλακὴ
μὲ τὸν Καπετανάκη
πού 'χει ντούγκλα τὸ μουστάκι.*

Καὶ τὸ διδακτικὸ ρεφρέν:

Τὰ μελιτζανιά δὲν τὰ φοράω πιά.

Ἄς ἔμενε λοιπὸν μ' αὐτὲς τὶς ἀναμνήσεις, ἐξωραϊσμένες ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ κάτοπτρο τοῦ χρόνου, ἔτσι κι ἀλλιῶς ἔνιωθε ἀδύναμος, ἐξαντλημένος, λὲς καὶ μιὰ γαστρορραγία ἀφυδάτωσε τὴν ὑπαρξή του· ἔκανε λοιπὸν ἕνα νεῦμα ἀχνό, σὰν μιὰ καμπύλη ποὺ βαρέθηκε νὰ κλείσει κανονικὰ κι ἔπεσε κατακόρυφα, ζήτησε τὸν λογαρια-

σμό, πλήρωσε. «Τί νά κάνω τώρα», αναλογίστηκε, «πού ὁ ἥλιος ζυγιάστηκε πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου καὶ μὲ κρίνει μὲ τὴν ἀδυσώπητη λάμψη του»· νά καὶ μιὰ φορὰ πού εἶχε δίκιο ὁ Σεφέρης, αὐτὸ τὸ φῶς δὲν τὸ ἀντέχεις, πρέπει νὰ τραβήξεις τὸ διάφραγμα. «Υἵπάρχει κάπου καρτοτηλέφωνο;» ρώτησε μὲ μελαγχολικὸ ὕφος πού τὸ καρίκωναν κάποιες φευγαλέες τύψεις, καὶ τὸ γκαρσόνι ἔγνεψε καταφατικά μὲ τὸ κεφάλι, δείχνοντάς του τὸ ξύλινο ὑπόστεγο, καὶ τότε σηκώθηκε μὲ δυσκολία, πρὸς στιγμὴν ταλαντεύτηκε. «Δὲν πρέπει νὰ καταρρεύσω τώρα κάτω ἀπ' αὐτὸν τὸν ἥλιο», εἶπε, «θὰ μοιάζω μὲ καρικατούρα τοῦ Μάκκοιμ Λόουρυ, ἕνας Τζέφρυ Φέρμιν πού δὲν τὸν δάγκωσε ἡ ἀγάπη (λὲς καὶ ὑπάρχει κλάμα χωρὶς καημό), ἐπιπλέον ἀπουσιάζει καὶ τὸ ἀνάλογο σκηνικό, ἐκείνη ἡ σκόνη ἀπὸ τὴ θρουβαλιασμένη λάσπη τοῦ Μέξικο, ἐνῶ ἐδῶ τὸ μόνο πού βλέπεις εἶναι ψηλὰ καβάκια καὶ τεχνητὸ γκαζόν», κι ἔτσι σήκωσε τὸ τηλέφωνο, σχημάτισε ἕναν ἀριθμὸ, ἀκούστηκε ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη μιὰ βραχνή, νυσταγμένη φωνή: «Ποῖός γαμημένος μὲ ξυπνάει τέτοια ὥρα;». «Ὁ Μάρκος εἶμαι, ἠλίθιε Γιῶργο», τοῦ ἀπάντησε μὲ νευρικότητα. «Ἀκόμα κοιμᾶσαι, εἶναι δύο τὸ μεσημέρι, ἔλα νὰ μὲ πάρεις», κι ὕστερα ἀπὸ μιὰ δευτερόλεπτη παύση: «Ποῦ εἶσαι;». «Στὴν Κηφισιά, βλάκα, ἔλα γρήγορα, εἶμαι λιῶμα». Κι ἀφοῦ τοῦ ἔδωσε τὸ στίγμα του, κάθισε σ' ἕνα παγκάκι, ἀκούμπησε τὴν πλάτη του στὴ σκληρὴ ἐπιφάνεια τοῦ ξύλου, «Ἐλπίζω νὰ ἔρθει», μονολόγησε, ἀλήθεια σὲ ποιόν εἶχε τηλεφωνήσει, σὲ ποιόν ἀκούμπησε τὶς τελευταῖες του ἀναλαμπές, μὲ ποιὸ χνότο ἤθελε νὰ διασταυρωθεῖ τώρα πού ἄρχισε νὰ σώνεται τὸ καντήλι του, σίγουρα δὲν ἀνα-

ζητούσε κάποια πρόσωπα απ' αυτά που μοιράζουν πλουσιοπάροχα τή συμπόνια τους, όπως τὰ κόλλυβα στὰ μνημόσυνα, ὁ Γιώργος ἐξάλλου ἦταν ὁ πιὸ ἀκατάλληλος γιὰ γυναικειῆς ἐκμυστηρεύσεις καὶ ἀνταποδοτικῆς ἀγάπης, ἓνας βράχος ἀπὸ γρανίτη ἦταν, ἓνα μυστήριο φυλετικὸ μεῖγμα, διασταύρωση οὐρακοτάγκου καὶ φῶξ τεριέ, κάπως ἔτσι θὰ μπορούσε νὰ γελοιογραφῆσει τὴ μορφὴ του μὲ ἀδρῆς πινελιές (μία ἀπὸ τὶς προσφιλεῖς στερεότυπες ἐκφράσεις ποὺ συνηθίζει τὸ γένος τῶν πνευματικῶν πιθήκων)· αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο λοιπὸν εἶχε διαλέξει, ποὺ τὸν γνώρισε σ' ἓνα μπάρ νὰ πίνει σκάφες ἀλκοὸλ καὶ νὰ κορδώνεται ὅτι μακέλεψε δεκάδες Ἄραβες στὸν πόλεμο τῶν Ἑξὶ Ἡμερῶν, ἔδειχνε μάλιστα μὲ ὑπερηφάνεια τὴν ἐπιχρῆση πεντάλφα ποὺ τοῦ δώρισε ὁ στρατηγὸς Μοσὲ Νταγιάν μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια σ' ἐκείνη τὴ λαμπρὴ τελετὴ τῶν βετεράνων, ὅμως αὐτὸς δὲν ἦταν πιὰ ἓνας βετεράνος τοῦ πολέμου, ἀλλὰ ἓνας βετεράνος καταχραστῆς τῆς ὑγείας του, ἓνας ἀκόρεστος πότης ποὺ ἄναβαν οἱ παντόφλες του ἀπὸ τὸ ἀλκοὸλ, ἓνας ἀνιδιοτελὴς λύκος, κάτι τέλος πάντων ποὺ δὲν μπορούσε νὰ περιγράψει χωρὶς νὰ ἀποφύγει τὶς ὑπερβολές (ἐκεῖνα τὰ θαυμαστικὰ ἐπιφωνήματα ποὺ χαρακτηρίζουν τοὺς «ἄκαπνους» αἰσθητιστές, ὅπως αὐτός), γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἀγάπησε χωρὶς συνάμα νὰ κρύβει τὴν περιφρόνηση ποὺ ἔνιωθε γι' αὐτόν, ὅπως κάθε ντιλετάντης ἀπέναντι στὸ ὠμὸ ψυχικὸ κρέας, κι ἔτσι μ' αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ ἠρέμησε κάπως, μὲ τὴν ἰδέα ὅτι θὰ ἐρχόταν ἐξάπαντος, καὶ ἠσύχασε διπλὰ μόλις τὸν εἶδε νὰ ξεπροβάλλει μὲ τοὺς τεράστιους, ἀνταφλους διασκελισμούς του, νὰ τὸν ἀρπάζει ἀπ' τὸ πέτο καὶ νὰ τὸν τινάζει, «Ἐλα», εἶπε, «ξέ-

ρω ένα μπάρ που διημερεύει». Δέν του άντιστάθηκε, άφου στο βάθος έπιθυμούσε τήν περιαγωγή του, τήν έσχατη διαπόμπευσή του, γι' αυτό και μπήκε στο άνοιχτό τζιπάκι του φίλου του, κι άρχισε νά τόν ραπίζει ένας άέρας εύεργετικός που στέγωνε τούς θρόμβους του ιδρώτα του κι έχυνε μέσα του ό,τι είχε άπομείνει από τήν άδρεναλίνη του, έδωσε τά χέρια πίσω από τόν αυχένα του, τανύστηκε, κι όταν ύψωσε τό βλέμμα του, είδε, άντι για ούρανό, ένα ψυχρό χρῶμα του χάλυβα, όλα είχαν τόσο αλλάξει, ή μήπως τά μάτια άλληθώριζαν, γύριζαν προς τά μέσα όπως του έπιληπτικού, έσοπτρίζοντας τό σκοτάδι τής ψυχής του, δέν ήξερε ούτε ήθελε νά τό μάθει, ή κούραση είχε πιά κατακάτσει μέσα του, σαν στάχτη ύστερα από μεγάλη πυρκαγιά, ένιωθε έπιτέλους μιάν άπέραντη νωχέλεια νά τόν κατακλύζει, μιá άδιαφορία για τό καθετί, σαν νά έμπαινε σ' ένα λυκόφως δίχως τέλος, όπου ή ζωή και ό θάνατος έναλλάσσονταν άκαριαία πάνω στη στιλπνή όψη του ίδιου νομίσματος, ήδη τά χείλη του είχαν παγώσει, στεγνώσει και άπολιθωθεί σ' ένα σχήμα ειρωνικού αυτοσαρκασμού, ένα χαμόγελο που δέν θ' άλλαζε ποτέ πιά, παρά μόνο στίς αναπόφευκτες διαδικασίες τής σήψης, γι' αυτό και δέν άντέδρασε όταν άκουσε τή φωνή του Γιώργου νά μουγκρίζει πώς έφτασαν στο Γκάλαξυ, άπλως τόν άκολούθησε σέρνοντας τά βήματά του μέσα στη στοά, άνοιξαν τήν πόρτα, ένας καπνός μαυριδερός ξεμπουκάρισε, ένῶ μιá άπαλή μελωδία άπλωνόταν στον άέρα και τή σιγοντάριζαν διάφορες έρρινες ή μπάσες φωνές, παράφωνες οί πιό πολλές, βγαλμένες από λαρύγγια στεγνά άπ' τά τσιγάρα που δέν προλάβαιναν νά σβήσουν στα πλημμυρισμένα

ἀπὸ γόπες τασάκια καὶ τὰ ὅποια, ὅσο καὶ νὰ τὰ ἄδειαζαν τὰ γκαρσόνια μ' ἐκείνη τὴν ἀδιάκοπη τελετουργικὴ κίνηση ἀπὸ τὸν πάγκο στοὺς κάδους, αὐτὰ ξαναγέμιζαν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, λές κι ὁ θάνατος βρῆκε σ' αὐτὴ τὴ διαδρομὴ τὸν τέλειο ρυθμὸ του, ἕνα δοῦναι καὶ λαβεῖν χωρὶς τέλος οὔτε ἀρχή, τὸ μόνο ποὺ ἄκουγες ἦταν τὸ κροτάλισμα τοῦ πάγου καθὼς ἔπεφτε στὰ κρυστάλλινα ποτήρια κι ὕστερα ὁ ἦχος τοῦ οὐίσκι καθὼς χυνόταν ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ ἕνα ὕψος ὑπολογισμένο, κάπου δέκα ἑκατοστὰ ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν ποτηριῶν, καὶ τότε συνειδητοποιώντας τὴν ἀποκρυσταλλωμένη ἀγωγή τοῦ χειριοῦ, τὴ σοφία τῶν δαχτύλων νὰ πιάνουν ὅπως πρέπει κι ὅταν πρέπει τὸ μπουκάλι, νὰ μετροῦν τὴ θερμοκρασία του, συντονισμένα μὲ τὴ λαχτάρια τῆς ψυχῆς τοῦ πότη, ἔνιωσε ὅτι μπῆκε σ' ἕναν χῶρο δικό του, οἰκεῖο, ὅπως σὲ ἐκκλησία μὲ τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ τὸ λιβάνι, ὅπου ὁ καπνὸς ἀνέβαινε σὰν εὐχέλαιο γιὰ τὶς βασιανισμένες ὑπάρξεις ποὺ σταβλίζονταν μέσα της, πρόσφυγες ἀπὸ τὸ πουθενά, ἐξορισμένες σ' αὐτὸ τὸ τέμενος τῆς ζάλης, στὴν περιδίνηση τοῦ μηδενός, ἔσυρε λοιπὸν ἕνα σκαμπό, σκαρφάλωσε μὲ δυσκολία πάνω του, ὅταν τὸ μάτι του ἔπιασε μιὰ φιγούρα ψηλόλιγνη μὲ ὑπογραμμισμένα ζυγωματικὰ καὶ ρουφηγμένα μάγουλα. Ἐμοιαζε θαρρεῖς μὲ τὸν Μπέκετ, ἕνα γεροντάκι ὅλο μάτια ποὺ σβάρνιζαν τὸν χῶρο, κι ἔνιωσε τότε ἕναν πόνον νὰ τὸν σουβλίζει καθὼς ἀναγνώρισε σ' αὐτὴ τὴ μορφὴ τὸν καθηγητὴ Σάρο, μὰ ἦταν ὄντως αὐτὸς ἢ τὸ ἐκτόπλασμα του, ἀναρωτήθηκε, ὁ Σάρος θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει πεθάνει ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, πῶς βρέθηκε μέσα σ' αὐτὸ τὸ «χαμαιτυπεῖο», ὅσο ὅμως τὸν κοίταζε τόσο ἀναστήλωνε τὴν πα-

ρουσία του, σὰν νὰ ἄκουγε τώρα δὴ τὴ φωνή του, προστακτική, νὰ λέει: «Εἶναι κανεὶς γιὰ μαστίγωμα ἐδῶ, κύριε γυμνασιάρχᾳ; Τίποτα τεμπελόσκυλα πού νὰ χρειάζονται ξύλο; Σήκω, Μάρκο παιδί μου, ἀνοίξε τὸ χέρι σου, θὰ πληρώσεις τὴν ἀντιμετάθεση τοῦ “μ”· “παρεμπιπτόντως” λέμε καὶ ὄχι “παρεπιπτόντως”, ἡλίθιε, εἶσαι καὶ γιὸς φιλολόγου, ἀνόητε, ἐμπίπτεις ὀριστικὰ στὴ χορεία τῶν ἡλιθίων», καὶ πρὶν ὀλοκληρώσει τὴ φράση του, ὁ χάρακας κατέβηκε μ’ ἓναν δυνατὸ ξερὸ κρότο, μιὰ, δύο, πέντε, ἕξι φορές, ὅμως δὲν ἦταν καὶ τόσο εὐκόλο νὰ τὸν πετύχει, ἀφοῦ τραβοῦσε τὴν παλάμη του, γι’ αὐτὸ ὁ Σάρος τοῦ ἴπιασε σφιχτὰ τὸν καρπὸ, ὁ χάρακας ὑψώθηκε καὶ πάλι, ἓνας δυνατὸς ἤχος κι ἓνας καυτὸς πόνος πού σὲ τρέλαινε ἔκαναν τὰ δάχτυλά του μιὰ πλαδαρὴ τρεμουλιαστὴ μάζα, μὰ δὲν ἦταν ὁ πόνος ὅσο ἡ ντροπὴ πού τὸν ἔλιωνε, καθὼς σαράντα μάτια ἦταν στυλωμένα πάνω του, ποιά καταπακτὴ θὰ τὸν φιλοξενοῦσε, σὲ ποιά γκλαβανὴ θὰ κρυβόταν μαζὶ μὲ τὸ μίσος πού τὸν φαρμάκωνε ἐκεῖνες τὶς ὥρες καὶ τὸν ἔκανε νὰ ὀρκίζεται τὴν πιὸ στυγνὴ ἐκδίκηση, ἓνα «μ» ἀρκοῦσε γιὰ νὰ καθορίσει τὴ ζωὴ του. «Παρ’ ὅλα αὐτὰ μὲ καθόρισε», ψιθύρισε μέσα του τὴν ὥρα πού κοιτοῦσε τὸ φάντασμα τοῦ Σάρου πού στοίχειωσε καὶ θροιάστηκε ἀπέναντί του καταμεσήμερα μέσα στὸ Γκάλαξυ, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς φωνῆς τοῦ Κόκοτα πού τραγουδοῦσε ἀπὸ τὸ στερεοφωνικὸ «Ἐνα μεσημέρι στῆς Ἀκρόπολης τὰ μέρη», συνοδευόμενο ἀπὸ τοὺς λαρυγγισμοὺς τῶν μεθυσμένων, κι αὐτὸ ἦταν ἡ αἰτία ἢ ἡ ἀφορμὴ πού πῆγε νὰ πηδῆξει τὴν μπάρα, νὰ σπάσει τὸ σιντί, νὰ πετάξει στὰ σκουπίδια τὰ μουσικὰ γλυκάδια πού ἔσταζαν λίπη μέσα του,

νά βάλει έναν Ντίζυ Γκιλλέσπι για να ακούσει εκείνο το υπέροχο «Soul Time» ή το «Time after Time» και, πριν τελειώσει ή μελωδική ούρά του, να το αντικαταστήσει με τη Βικτόρια ντέ λος Άνχελες στα έπιθαλάμια του Βίλλα-Λόμπος, όμως δεν τα κατάφερε, ούτε και το μπορούσε, γιατί τον συγκράτησε το χέρι του Γιώργου που τον έπανεφερε στην τάξη, αυτόν, έναν υποψήφιο στην κληρωτίδα του θανάτου, και καθώς αγωνιζόταν να ισοροπήσει από τον συνεχή κλυδωνισμό του, την είδε, ή πιθανόν εκείνη να τον είχε δει πρώτη, πάντως τὰ ἄδεια ἀπὸ λάμψη βλέμματα τους διασταυρώθηκαν, ὅπως διασταυρώνεσαι με κάποιον ἄλλον ὁδηγὸ σ' ἓναν ἀδιέξοδο δρόμο, ἀλλά, ὅταν τὴν παρατήρησε καλύτερα, πρόσεξε πὼς φοροῦσε μιὰ μεταξωτὴ ὀργάντζα κι ἓνα μενταγιὸν ἀπὸ χρυσὸ και μπριγιάν, ντύσιμο ἀκριβὸ και φίνο για τὴν περίσταση, μιὰ και σ' αὐτὴ τὴ στενόμακρη φουσούνα σύχναζαν τελευταῖα μόνο κάτι κατρουλιάρες μετζοβέκιες, λείψανα ἀπὸ ἄλλες ἐποχές, ἐνῶ τὰ δικά της μάτια εἶχαν τὸ χρῶμα τοῦ ἀμέθυστου ποὺ ἀναχώνευαν με αὐταρέσκεια τὴ λάμψη τους μέσα στὸ ἀμυγδαλωτὸ περίγραμμά τους, τὴν κοιτοῦσε σὰν ὑπνωτισμένος ὅταν ἐκείνη ἔσκυψε με ὑποκριτικὴ τρυφερότητα, τὸν κοίταξε βαθιὰ και περιφρονητικὰ, ἢ μᾶλλον μ' ἑλαφρὸ τόνο εἰρωνείας και ἀπόρριψης, ποὺ ὅμως ἤξερε πολὺ καλὰ νὰ τὸν μεταμφιέζει σὲ γνήσιο ἐνδιαφέρον, «Θὰ κεράσεις ἓνα μπλάντι μέρι;» ρώτησε με βραχνὴ φωνὴ ποὺ μόλις και μετὰ βίας ἔβγαине ἀπὸ τὸ στόμα της, ὅσο ἐκεῖνος χάιδευε τὸ πιγούνι του, ὅμως αὐτὸς ὁ ἐνικός, ἔτσι ὅπως ἐκστομίστηκε και ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν καλύφθηκε ἀπὸ προσποιητὴ ἀβρότητα, ἔδειχνε ἀνθρωπο basse classe, και

ὄντως ἐπαληθεύτηκε, γιατί, ὅπως ἔμαθε λίγο ἀργότερα, ἡ Σίσιου ἦταν ἓνα εἰκοσάχρονο τσουλάκι πού τά 'παιρνε χοντρά ἀπό κάτι ἀπόμαχους ἐπιχειρηματίες, μεγαλογιατροὺς καί δικηγόρους, μὲ ἀντάλλαγμα μιὰ ποικιλία ἀπὸ μεταμοντέρνες, πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου πίπες, οἱ ὁποῖες πιστοποιοῦσαν μιὰ ὀρισμένη πείρα σὲ μεταμεσονύκτια ὄργια μὲ παρτενὲρ ἀπὸ λέκτορες μέχρι καθηγητὲς πρώτης βαθμίδας στὸ τέλος κάποιων εἰδικῶν σεμιναρίων, ὅπως γιὰ παράδειγμα «Ὁ ψευδεπίγραφος ἑλληνοκεντρισμὸς τοῦ Σεφέρη» ἢ «Ἡ φασίζουσα ἰδεολογία τῶν Ἑλλήνων ὑπερρεαλιστῶν», ὡστόσο αὐτὴ ἡ χυδαιότητα ἦταν πού τὸν ἄναβε, ἔνιωθε πιά, ὅσο ἡ μυρωδιὰ ἀπὸ τὸ ἄρωμά της τυλιγόταν σὰν κισσὸς γύρω του, ὅλο του τὸ σῶμα νὰ σβολιάζει ἀπὸ ἡδονή, ποθοῦσε αὐτὸ τὸ γυναικεῖο στόμα μὲ τὰ φιλήδονα σαρκώδη χεῖλη πού περιγράφουν τὰ μυθιστορήματα, νὰ ἔρθει κοντά του, νὰ τ' ἀνοίξει διάπλατα, νὰ γίνεῖ μιὰ τεράστια κόκκινη καμπάνα μὲ τὸ γλωσσίδι της νὰ παίζει τοὺς γλυκύτερους ἑωθινοὺς ἤχους καί νὰ τὸν καταπιεῖ, ἀπὸ μικρὸς ἐξἄλλου νοσταλγοῦσε τὴν ἐπιστροφή του σὲ μιὰ ἀγκαλιά ἢ σ' ἓναν κόλπο στὸ σχῆμα τοῦ κώδωνα, ὅπου θὰ ξαναζοῦσε τὸ θάλπος πού τόσο εἶχε στερηθεῖ, κι αὐτὴ ἡ σκέψη οὔτε κατὰ διάνοια δὲν συνηχοῦσε μὲ θεωρίες πού ἀπὸ καιρὸ εἶχε ἀπορρίψει ὡς μεταφυσικὲς ταχυδακτυλουργίες, ἢ καλύτερα μεταφυσικὲς Καββάλες, ἀπηχοῦσε ἀπλῶς τὴν αὐθόρμητη ἀνάγκη του νὰ γυρίζει πίσω, νὰ περιπλανιέται σὲ στοές, νὰ χώνεται σὲ κρύπτες, ἐκεῖ ὅπου κατοικοῦσε τὸ σκοτάδι καί ὅπου κάθε ἀνομία γινόταν θεμιτὴ, κι ἔτσι ἀπάντησε πῶς εὐχαρίστως θὰ τὴν κερνοῦσε ἓνα ποτό, κάνοντας ταυτόχρονα νεῦμα στὸ γκαρ-

σόνι πού ἤδη τῆς τὸ εἶχε ἑτοιμάσει καὶ σερβίρει, καὶ ἡ Σίσυ στὸ μεταξὺ εἶχε ἔρθει ἀκόμα πιὸ κοντά, λὲς καὶ ἀνίχνευε τὰ χνότα του μὲ σκοπὸ νὰ ἀποκρυπτογραφήσει τὶς προθέσεις του, σὰν νὰ ἦταν τόσο δύσκολο νὰ τὶς ἀντιληφθεῖ, κι ἀμέσως σὰν νὰ πῆρε μπρὸς ἡ μηχανή της, πού στὴν οὐσία ἦταν συνεχῶς ἀναμμένη, καὶ τοῦ ἐξομολογήθηκε ὅτι πεινοῦσε, ὅτι ἐπιθυμοῦσε ἓνα πλούσιο γεῦμα πού θὰ περιελάμβανε, ἄς ποῦμε, γιὰ ὀρεκτικὸ καπνιστὸ σολομὸ μὲ μιὰ πρέζα μπρί, τὸ ὁποῖο πρόφερε μὲ τρόπο πού θύμιζε «μπρὲ» ἢ «ἀμπρί», καὶ στὴ συνέχεια μιὰ συναγρίδα συνοδευμένη ἀπὸ ἄσπρη σάλτσα ταρτούφων καὶ γιὰ ἐπιδόρπιο μπανάνα φλαμπέ, πού θὰ τῆς τὴν ἔφτιαχναν ἐπιτόπου σ' ἐκεῖνο τὸ φίνο καμινέτο, ἀλλὰ γιὰ ὅλα αὐτὰ ἀπαραίτητη προϋπόθεση ἦταν νὰ κρατάει μετρητὰ μαζὶ του, γιὰτὶ δὲν τῆς ἄρεσαν οἱ πιστωτικὲς κάρτες, κι αὐτὸς τὴν καθησύχασε πὼς εἶχε πάνω του ὅσα ποθοῦσε ἡ ψυχὴ της, πράγμα πού τὴν ἔκανε νὰ ξιπαστεῖ καὶ νὰ ἀποχαλινωθεῖ καὶ νὰ στραφεῖ ἀμέσως στὸν μπάρμαν τσιρίζοντας: «Καλέ, ποῦ τὸν εἶχατε κρυμμένο τόσο καιρὸ τὸν μπάρμπα... ἐννοῶ τὸν κύριο Μάρκο», διόρθωσε νιώθοντας ἀπὸ ἔνστικτο τὸ λάθος της, ὅμως οὔτε αὐτὴ ἢ λέξι μμποροῦσε πιά ν' ἀναστήσει τὴν πληγωμένη του ὑπερηφάνεια πού σ' ἐκεῖνον ταυτιζόταν μὲ τὴ φιλαρέσκεια, γι' αὐτὸ τὴν ἄφησε νὰ φλυαρεῖ σὰν πλύστρα πού ντύνεται μὲ μοντελάκια τοῦ Ἀρμάνι ἀλλὰ δὲν ξεχνᾷ ποτὲ τὶς ρίζες της, ἀφοῦ ἔτσι κι ἀλλιῶς αὐτὴ ἢ αἴσθηση τῆς ὀχλοβοῆς, τῶν λέξεων πού ρίχνονταν στὸ τραπέζι, ὅπως ὅταν κουνᾷμε τὰ ζάρια, καὶ τῆς μουσικῆς πού συνδούλιζε καὶ ἐπέτεινε τὴ σύγχυση, ἦταν τὸ καλύτερο ἀφέψημα γιὰ τὴν ψυχὴ του πού τώρα

τριπόδιζε, λίγο προτοῦ ἀρχίσει τὸ τρὸτ καὶ τὸν καλπα-
 σμὸ πρὸς τὸ δικό του πεπρωμένο. «Θὰ πᾶμε ὅπου θές»,
 τῆς εἶπε, γνωρίζοντας ὅτι αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο, μιὰ καὶ τὸ
 μόνο πὸν μπορούσε νὰ κάνει ἦταν νὰ κρατηθεῖ γιὰ λίγο
 ὄρθιος, τόσο ὅσο ἀρκοῦσε γιὰ νὰ χωρέσει μιὰ τελευταία
 ἐπαφὴ μὲ τὴ γυναίκα, γι' αὐτὸ καὶ ἔσκυψε στὸ αὐτί της,
 κάτι τῆς ψιθύρισε, κι αὐτὴ ἄρχισε νὰ γελάει κακαριστά,
 «Ὅκεί», τοῦ εἶπε, «πήγαινε κι ἔρχομαι», κι ἐκεῖνος σηκώ-
 θηκε μὲ δυσκολία, κατευθύνθηκε πρὸς τὴ σκάλα πὸν ὀδη-
 γοῦσε στὴν ὑπόγεια τουαλέτα, ἄρχισε νὰ κατεβαίνει κρα-
 τώντας μὲ τὰ δυὸ του χέρια τὴν ξύλινη καλογουαλισμένη
 κουπαστὴ (μᾶλλον ἀπὸ τὴ συχνὴ χρῆση πὸν τῆς ἔκαναν
 οἱ θαμῶνες), ἄνοιξε τὴν πόρτα τῆς τουαλέτας, σιγουρεύτη-
 κε ὅτι δὲν ἦταν κανένας μέσα, ἔλυσε τὴ ζώνη του, κατου-
 ροῦσε πιά ἔξω ἀπὸ τὴ λεκάνη ὅταν ἔνωσε τὰ χέρια της νὰ
 τὸν ἀρπάζουν ἀπὸ τοὺς ὤμους, δὲν ἀντιστάθηκε ὅταν τὸν
 γύρισε ὅπως γυρίζουμε μιὰ ἄδεια κουνιστὴ πολυθρόνα
 πὸν ἔχει πάνω της μιὰ κούκλα, οὔτε ἀναστέναξε ὅταν ἡ
 χούφτα της ἄδραξε τ' ἀρχίδια του καὶ τὰ μάλασσε μὲ βία,
 «Γάμησέ με, μαλάκα, στὰ γρήγορα», φώναξε, «δὲν ἔχω
 καιρό», ὅμως αὐτὸς ἔκανε ἓνα τσάκισμα ἀδέξιου χορευτῆ
 καὶ λύγισαν τὰ γόνατά του, ἔπεσε πάνω στὴ λεκάνη μὲ
 ἀνοιχτὰ τὰ πόδια καὶ κατεβασμένο τὸ σλίπ, στὴ στάση τῆς
 ἀπόλυτης παραίτησης, τῆς ἔσχατης καταισχύνης, τῆς ντρο-
 πῆς πὸν δὲν γνωρίζει καμία ἐξιδανίκευση ἢ ἄλλοθι, γι' αὐ-
 τὸ καὶ τὴ συμβούλεψε νὰ φύγει, νὰ πάει πάνω, νὰ τὸν ἀφή-
 σει γιὰ λίγο μόνο, ἐνῶ τὴν ἴδια σχεδὸν στιγμὴ ὑποτονθό-
 ρυσε ἓνα δημοτικὸ πὸν μιλοῦσε γιὰ ξενιτιὲς καὶ ὀρφάνιες,
 γιὰ ἐστίες πὸν ἔμειναν ἀσυντρόφευτες, τώρα πιά ἦταν σί-

γυρος, δὲν θὰ σκότωνε ἐπειδὴ τὸν ἔθιξε μιὰ γυναίκα, ἀλλὰ μόνο γιατί ὄφειλε ν' ἀφήσει μετέωρη τὴν ἀφήγηση, χωρὶς ψυχολογικά βάρη, οὔτε οἰκονομικούς «προϋπολογισμούς», ἀλλὰ ἔτσι ἀνερμάτιστη, μιὰ φισεκιὰ στὸν ἀέρα ποὺ θὰ ἔκανε τοὺς τρίτους νὰ ρουθουνίζουν ψάχνοντας γιὰ κίνητρα, ὄχι δὲν ἐνωθε πιά κανένα μίσος, οὔτε μνησικακία, γι' αὐτὸ καὶ ἐπιστράτευσε ὅσες δυνάμεις τοῦ εἶχαν ἀπομείνει, ἀνέβασε τὸ παντελόνι, εὐπρεπίστηκε, κοιτάχτηκε στὸν καθρέφτη, τὸ πρόσωπό του εἶχε τὸ λευκὸ τοῦ πάγου, ἀνέβηκε τὰ σκαλιά, τὴν εἶδε νὰ τὸν περιμένει στὴν πόρτα, «Βγὲς ἔξω κι ἔρχομαι», τῆς εἶπε, κι ἐκεῖνος ζήτησε ἀπὸ τὸν Γιώργο τὰ κλειδιά τοῦ τζίπ, τοῦ τὰ ἔδωσε μ' ἓνα χρεμέτισμα, ἀναψέ τὴ μηχανή, χάιδεψε τὶς ταχύτητες, ἔβαλε τὴν πρώτη, ἡ Σίσι τὸν περίμενε στὴ μέση τοῦ δρόμου παίζοντας στὸν καρπὸ τῆς μιᾶν ἀλυσίδα, πάτησε τὸ γκαζί, ἔφυγε μὲ ὄρμη, τὸ χτύπημα στὸν γλουτὸ ἀνατριχιαστικό, ξερὸ, ἀδιάντροπο, χυδαῖο, ὅλη ἡ σύνοψη τοῦ θανάτου ἐκεῖ στὸ κλάσμα τοῦ δευτερολέπτου, κάτω ἀπὸ τὸ μεταλλικὸ φῶς μιᾶς Ἀθήνας πνιγμένης στὴν αἰθαλομίχλη, τὸ κρανίο ἀνοιξε στὸ ρεῖθρο, ὅπως ἀνοίγουν τὶς γυναῖκες στὴν καισαρική τομή, καὶ μπερδεύτηκε μὲ τὰ σκουπίδια τοῦ κάδου ποὺ ἀνατράπηκε δείχνοντας τὰ σπλάχνα του στὸ φῶς, ποὺ δὲν ἔκρυβε πιά τίποτα.

Ἡ ἰατροδικαστικὴ ἔκθεση ἦταν σαφῆς καὶ διεξοδική: «Ἀπὸ συρροὴ πρωτογενῶν καὶ δευτερογενῶν κακώσεων παρατηρήθηκαν ἐκδορὲς καὶ ἐκχυμώσεις στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῆς ἀριστερῆς κνήμης. Κάταγμα τῶν ὀστῶν τῆς κνήμης. Αἱμάτωμα στὸ ἀριστερὸ ἰσχίο. Ἐκδορὲς καὶ ἐκχυμώσεις στὸν ἀριστερὸ ὤμο καὶ στὴν ὠμοπλάτη, στὸ

ἀριστερὸ πλάγιον τῆς λεκάνης καὶ στὸν γλουτό, καθὼς καὶ αἱμάτωμα ἢ θλαστικὸ τραῦμα πρὸς τὰ ἄνω καὶ πίσω, καὶ σὲ μικρὴ ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ πτερύγιον τοῦ ἀριστεροῦ ὠτός (ἀριστερὴ ἰνιοκροταφικὴ χώρα) κάταγμα τοῦ κρανίου. Ρωγμὴ στὴ βάση τοῦ κρανίου καὶ κακώσεις τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας».

Ἀπὸ τὸ ἀφήγημα στὸ μυθιστόρημα

[...]

Ἄς δοῦμε ὅμως διεξοδικότερα ποιές εἶναι αὐτὲς οἱ νέες δομικὲς σχέσεις. Θὰ ἐξετάσουμε τρεῖς παραμέτρους:

α) Ὁ ἥρωας. Νομίζουμε ὅτι ὁ ἀποφασιστικὸς ἐλιγμὸς μὲ τὸν ὁποῖο συντελέστηκε ἡ στροφὴ τοῦ Ἄριστηνοῦ στὸ μυθιστόρημα εἶναι ἡ ἀναβάθμιση τοῦ ρόλου τοῦ προσώπου καὶ ἡ συνακόλουθη ἀνάθεση σὲ αὐτὸ τῆς ὑποχρέωσης νὰ ἐπωμιστεῖ τὸ βάρος μιᾶς πλοκῆς. Ὁ νέος προσανατολισμὸς ἀντανακλάται ἤδη στὸν τίτλο τοῦ βιβλίου. Οἱ παλαιότεροι τίτλοι χαρτογραφοῦσαν περισσότερο μιὰ συγκεκριμένη διανοητικὴ ἢ ψυχικὴ κατάσταση: *Περιπέτεια*, *Κρίση*, *Ὀδοιπορικό*, *Κατάβαση*. Ὁ τίτλος τοῦ καινούργιου βιβλίου — Ὁ δολοφόνος — δὲν παρέμπει πιά σὲ ἀπρόσωπες καταστάσεις ἀλλὰ σὲ δράση, ὑπὸ τὸ πρίσμα ἐνὸς συγκεκριμένου ἀτόμου.

Ὁ ἥρωας διανοίγει σίγουρα ἓνα νέο πεδίο ἐκφραστικῶν δυνατοτήτων, ἀλλὰ ταυτόχρονα συμπυκνώνει τὴν «ἰδεολογία» τοῦ προηγούμενου ἔργου τοῦ συγγραφέα. Λέγοντας «ἰδεολογία» ἐννοοῦμε τὰ προσφιλῆ θέματα ποὺ ἀπασχόλησαν μέχρι σήμερα τὸν Ἄριστηνό. Τὸ κακὸ, ἡ αὐτοκαταστροφή, ἡ μισανθρωπία, ὁ θάνατος, ὅλη ἐκείνη ἡ φαντασμαγορία τοῦ πόνου καὶ τῆς κατάθλιψης, τῆς ἀγωνίας καὶ τῶν ἐνοχῶν, τὰ πάσης φύσεως μοτίβα τῆς ἀρνητικότητος βροῖσκουν τὸ σημεῖο τῆς σύγκλισης καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐνότητάς τους στὴ συγχρότηση αὐτοῦ τοῦ ἰδιάζοντος ὑποκειμένου, σὲ αὐτὴν τὴ φιγούρα ἐνὸς ἥρωα ποὺ

θύει στην καθαρή σπατάλη τῆς ζωῆς του. Συνεπῶς, οἱ ιδιότητες τοῦ ἥρωα στὸ καινούργιο βιβλίο καὶ ἡ ὀργάνωση τῆς συμπεριφορᾶς του ἀνταποκρίνονται ἐν πολλοῖς στὴν ψυχοπαθολογία μὲ τὴν ὁποία ὁ συγγραφέας μᾶς ἔχει ἤδη ἐξοικειώσει.

β) *Ἡ πλοκή*. Ποιά εἶναι ὅμως τὰ κυριότερα γνωρίσματα αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶς; Ἀκολουθώντας τὸ μοντέλο τῆς ριζοσπαστικῆς ἀτομικότητας, ὁ Ἀριστηνὸς βάζει τὸν ἥρωά του νὰ διαρρηγνύει τὸν ἕναν μετὰ τὸν ἄλλον ὅλους τοὺς δεσμούς μὲ τοὺς γύρω του, νὰ φράζει κάθε δυνατότητα εἰσόδου του σὲ μιὰ ἀκολουθία λογικὰ ἀρθρωμένων διαπροσωπικῶν σχέσεων. Παράδοξως, τὸ βιβλίο εἶναι δομημένο μὲ τρόπο πού νὰ δείχνει ὄχι τὴν ἔνταξη τοῦ ἥρωα σὲ ἕναν κόσμο ἀλλὰ τὴ διαδικασία τῆς ἀποχώρησής του ἀπὸ αὐτόν. Ἀφενὸς ἀποτελεῖ μιὰ μελέτη γύρω ἀπὸ τὴν ἀδυναμία ἑνὸς προσώπου νὰ ἀντιμετωπίσει μετωπικὰ κάποια δεδομένη σημασία ἢ νὰ ἀντιπαρατεθεῖ εὐθέως στοὺς ἄλλους. Ἀφετέρου εἶναι μιὰ μελέτη τοῦ συγγραφέα γιὰ τὸ πῶς νὰ φτιάξει μιὰ πλοκὴ μὲ ἕναν ἥρωα ὀλοσχερῶς ἀπογυμνωμένο ἀπὸ τὶς προϋποθέσεις ἐκεῖνες πού θὰ τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ ἐνταχθεῖ σὲ μιὰ πλοκὴ.

Στὸ τέρμα αὐτῆς τῆς διαδικασίας ρήξης μὲ τὸν κόσμο, ὁ ἥρωας μένει μεταφυσικὰ μόνος: ὅσο πιὸ πολὺ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους τόσο πιὸ ὑπερβατικὸς γίνεται. "Ἰπαρξη ἀπονεκρωμένη, διεκδικεῖ τὴ λαμπρότητα μιᾶς σχεδὸν μεταφυσικῆς ἀπελπισίας καὶ ζεῖ αἰωρούμενος στὰ σύνορα μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Μέσα ἀπὸ τὸν μηδενισμό του ἀτενίζει τὸν κόσμο τῶν ἀνθρώπων μὲ ἀπροσμέτρητη ἀλαζονεία. Καθηλωμένος στὸν παράδεισο ἢ στὴν κόλαση τῆς μεταφυσικῆς του μοναξιάς, ρημαγμένος ἀπὸ τὴν αἴσθηση μιᾶς βαθιάς ὄντολογικῆς προσβολῆς, ὁ ἥρωας τοῦ Ἀριστηνοῦ περιπλανιέται σὲ ἕναν ὑπαρξιακὸ λαβύρινθο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο καμία ἐνέργεια δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὸν βγάλει. Τὸ ὑπερβατικὸ μὲ τὸ ὁποῖο ταυτίζεται μένει

χωρίς σημασιοδοτήσεις· δὲν μπορεῖ νὰ εἰσαχθοῦν σὲ αὐτὸ το-
 μέσ, νησίδες νοήματος, μιὰ συνταγματικὴ ἄλυσίδα μὲ πράξεις
 ἀρθρωμένες στὴ βάση τῆς αἰτιότητας, τῆς χρονικῆς διαδοχῆς
 κ.λπ. : τὸ ὑπερβατικὸ καὶ ἡ ἱστορία εἶναι ἐντελῶς ἀσύμβατα.

Ἐνισχυτικὸ αὐτῆς τῆς μεταφυσικῆς διάστασης στὴν ὁποία
 κινοῦνται τὰ πάντα εἶναι ὁ τελετουργικὸς χρόνος τῶν φόνων.
 Ἐννοεῖται ὅτι τὸ μυθιστόρημα δὲν δίνει καμία ἐξήγηση γιὰ
 τὴν ἐκτέλεσή τους. Ἀφήνει μόνον τὴν ἐντύπωση ὅτι διεξάγον-
 ται *sub specie aeternitatis* καὶ «στὸ ὄνομα τῆς ἀνθρωπότητας»
 (σ. 24). Πράγματι, ἐκεῖνο ποὺ διεγείρει τὸ φαντασιακὸ τοῦ
 ἥρωα, ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐλαύνεται καὶ πρὸς τὸ ὁποῖο κατα-
 τείνει μέσα ἀπὸ αὐτὲς τὶς κατὰ συρροὴν πράξεις ἐξόντωσης
 τοῦ ἄλλου, φαίνεται πῶς εἶναι κάτι ὀλότελα ἀσύλληπτο. Ἀπο-
 σπασμένη ἀπὸ τὴν ἐμπειρικὴ τῆς βάσης, ἡ δολοφονία γιὰ τὸν
 ἐστὲτ ἥρωα τοῦ Ἀριστηνοῦ ἀποκτᾷ κατεξοχὴν αἰσθητικὸ χαρα-
 κτήρα, ἀνάλογο ἴσως μὲ ἐκεῖνον ποὺ τῆς ἀπέδιδε ὁ Τόμας Ντέ
 Κούνισυ ὅταν πρότεινε τὴν προκλητικὴ καὶ βέβηλη ἀναγόρευ-
 σή της σὲ «μία ἐκ τῶν καλῶν τεχνῶν». Ὁ Ἀριστηνὸς ὑποβάλ-
 λει ἐπίμονα αὐτὴ τὴν ἀνησυχητικὴ ἐντύπωση: ὅσο στερεῖ τὶς
 ἐγκληματικὲς πράξεις ἀπὸ μιὰ συγκεκριμένη αἰτιολογία τόσο
 πιὸ ἀποφασιστικὰ καλλιεργεῖ τὴν ἀναγωγὴ τους σὲ ἓνα ἀπρο-
 σπέλαστο —αἰσθητικό; μεταφυσικό;— κίνητρο. Θὰ ἔλεγε κα-
 νείς ὅτι ὁ ἐξωπραγματικὸς δολοφόνος του ἐπιδίδεται στὴ φο-
 νικὴ του δραστηριότητα ἀναπαράγοντας κάθε φορὰ τὸ αἴτημα
 μιᾶς ἀνέφικτης συνάντησης μὲ κάτι ἀκατονόμαστο· κάτι ποὺ
 συνεχῶς τοῦ διαφεύγει ἀφήνοντάς τον ἐσαεὶ ἀνικανοποίητο.

Δὲν εἶναι τυχαῖο ἄλλωστε ὅτι αἰσθάνεται ἀπόλυτη ἀδυνα-
 μία νὰ ὑπομείνει τὰ συγκεκριμένα ἀντικείμενα τοῦ ἔρωτά του.
 Τὸ φονικὸ του ἔνστικτο στρέφεται πρὸς τὶς γυναῖκες μὲ τὶς
 ὁποῖες συνδέεται, ἴσως γιὰ ἐκεῖνο ποὺ ἐπιθυμεῖ διακαῶς
 εἶναι νὰ παραμείνει θανάσιμα ἐρωτευμένος μὲ τὴν ἴδια τους τὴν

απώλεια, με τὴν ἀπώλεια τοῦ ἴδιου τοῦ Ἑρωτα. Ἐντέλει, ἡ ἀπώλεια εἶναι τὸ μοναδικὸ ἀντικείμενο, ἢ μᾶλλον ὑποκατάστατο ἀντικείμενο, μετὰ τὸ ὅποιο ὁ ἥρωας ἔχει συνάψει ἰσόβια σχέση, ἀγαπώντας το ἑλλείψει κάποιου ἄλλου. Παράδοξος ἥρωας: ἂν ὑπάρχει ἓνα πεδίο στὸ ὅποιο θεσμίζεται ἡ μυθιστορηματικὴ του ταυτότητα, αὐτὸ εἶναι ἡ μεταφυσικὴ ἀναγωγὴ του.

γ) Ἡ γλώσσα. Γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν ψυχανάλυση ὅτι ἡ γλώσσα ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν τόπο τοῦ πόνου· ὅτι ἀποσπᾷ τὴν ἀπώλεια ἀπὸ τὸ ἄφατο πένθος, γιὰ νὰ τὴν ἐκλογικεύσει παραδίδοντάς τη στὸν κόσμο τῆς σημασίας. Ὅμως ὁ Ἄριστηνὸς προσπαθεῖ νὰ ἀναχαιτίσει αὐτὴ τὴν ἱλιγγιώδη διαδικασία ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τὸ ἄφατο, ἐπινοώντας ἰσοδύναμα ποῦ θὰ μπορούσαν νὰ διαφυλάξουν μιὰ ἐπαφὴ μαζί του. Ἡ γλώσσα του ὑποβάλλεται συνεχῶς σὲ διαδικασίες αὐτοαλλοίωσης, προκειμένου ἀκριβῶς νὰ ἀναπαραγάγει τὴν ἐξουθενωτικὴ θυμικὴ δραστηριότητα τοῦ ἥρωα. Ὀλόκληρη ἡ ἀφήγηση τοῦ Ἄριστηνοῦ εἶναι διάσπαρτη μετὰ αὐτὰ τὰ ἀραβουργήματα κατὰθλιψης, αὐτὴ τὴν παλίρροια συναισθημάτων μίσους, τὶς διαρκεῖς τάλαντεύσεις ἀνάμεσα σὲ θλίψη καὶ μανιακὴ εὐφορία, τὶς ἀβυσσαλέες ὀψεις τῆς ψυχικῆς δαπάνης ποῦ προηγεῖται κάθε φόνοῦ: μπαρόκ γλωσσικὴ χλιδὴ γιὰ τὴν ἀκριβὴ παράσταση μιᾶς ἐκτεταμένης ὑποκειμενικῆς ἀποσύνθεσης.

Ἡ παραπάνω θεματολογία τοῦ Ἄριστηνοῦ ἐντάσσει τὸ ἔργο του σὲ μιὰ μακρὰ παράδοση λογοτεχνικῶν ἔργων, ποῦ ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν ρομαντισμὸ καὶ φτάνει ὡς τοὺς καταραμένους συγγραφεῖς τῆς νεωτερικότητας. Ὁ κυνισμὸς τῆς ἀπελπισίας, ἡ αἴσθηση τοῦ ὑπαρξιακοῦ κενοῦ, ἡ ὕστατη περιφρόνηση πρὸς τὸ σύμπαν —βλάβηδες στάσεις ποῦ χαρακτηρίζουν τὸν ἥρωα τοῦ βιβλίου— ἔχουν καταχωρισθεῖ ἐπίσης σὲ πολυάριθμα μυθιστορήματα ὅχι μόνον ὡς πιθανὲς ἀντιδράσεις ἀπέναντι σὲ ἓναν

κόσμο στερημένο από αξίες, αλλά και ως ισάριθμες απόπειρες νοηματοδότησης αυτού του κόσμου στη βάση του κακού. Η άρνητικότητα, για τη λογοτεχνία, ήταν πάντα μια εναλλακτική ύπαρξιακή στάση.

Ωστόσο, όπως είδαμε, ο δολοφόνος του Άριστηνοῦ κινεῖται σὲ μιὰ σφαίρα σχεδὸν μεταφυσική. Ἄς μὴν ἀναζητήσουμε στὸ βιβλίο του μιὰ ἀναπαράσταση ἀληθοφανῶν πράξεων ἢ διερεύνηση τῶν κινήτρων τους. Ἡ ἀρνητικότητα ἀποτελεῖ ἐδῶ κατηγορήματα προσαρτημένο ἐγγενῶς στὴν ὕπαρξη τοῦ ἥρωα, εἶναι ἓνα εἶδος ὄντολογικοῦ δεδομένου. Μὲ δυὸ λόγια, ὁ ἥρωας παύει νὰ λειτουργεῖ ὡς ἓνα ρεαλιστικὸ πρόσωπο ποῦ διδάσκεται ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς ἐμπειρίας του στὸν χρόνο καὶ καθίσταται ἓνα ὑπερβατικὸ ὑποκείμενο, «παστίς» ἀπὸ ἀχρονικὲς δομὲς διαστροφῆς, ἓνα εἶδος λογοτεχνικοῦ τόπου, ποῦ διασχίζεται ἀπὸ ἐντάσεις κενοῦ καὶ ἄρνησης. Τὸ μυθιστόρημα δὲν ἀναπαριστᾷ πλέον τὴν πορεία τοῦ ἥρωα πρὸς τὴν ἄρνηση, ἀλλὰ ἀποτελεῖ μιὰ εὐφάνταστη ἐκδίπλωση τῆς ἴδιας τῆς ἔννοιας τοῦ ἀρνητικοῦ. Αὐτὸς ὁ «καθαρὸς σὰν ἔννοια» δολοφόνος, ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ ὁ συγγραφέας στὴν ἀκροτελεύτια φράση τοῦ βιβλίου, ἀποτελεῖ τὴ συμβολὴ τοῦ Άριστηνοῦ στὴ χορεία τῶν ἀρνητικῶν ἡρώων: δὲν εἶναι ρεαλιστικὸς, ἴσως ἐπειδὴ ἡ σύγχρονη τέχνη δὲν μπορεῖ νὰ παραγάγει «πραγματικούς» δολοφόνους, παρὰ μόνον τὶς ἀφηρημένες πλατωνικὲς τους ιδέες.

[Δημοσιεύτηκε στὸ περ. *Νέα Ἐστία*, τχ. 1737, Σεπτέμβριος 2001, σ. 327-332· ἀναδημοσιεύτηκε στὸν συλλογικὸ τόμο *Ὁ θάνατος τοῦ εἶδους. Ἄρθρα καὶ δοκίμια γιὰ τὸν Γιώργο Ἀριστηνό*, Μικρὴ Ἄρκτος, Ἀθήνα 2013, σ. 65-70.]